

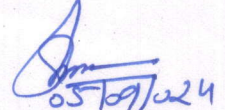
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
(केंद्रीय विश्वविद्यालय)

बी-04, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र कटवारिया सराय, नई दिल्ली-110016

सत्यापन प्रमाणपत्र

(पुराणेतिहासः)

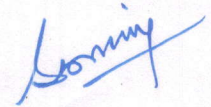
1. प्रमाणित किया जाता है कि शास्त्री में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।
2. प्रमाणित किया जाता है कि आचार्य में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।
3. प्रमाणित किया जाता है कि विशिष्टाचार्य में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।

05/09/24
विभागाध्यक्ष हस्ताक्षर

नामः श्री लाल बहादुर शास्त्री

दिनांकः 05/09/24

सत्यापित
VERIFIED

कुलसचिव / Registrar

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

09/09/24

कार्यक्रमपरिणामः (आचार्य) Programme Outcomes for Acharya (P.O.)

विषय—पुराणेतिहासः

- PO1 आलोचनात्मक चिन्तनम् – विविधपौराणिक विषयेषु शास्त्र विषयेषु च गहनरूपेण चिन्तने समर्थाः सन्तो वास्तविकजीवनस्य स्थितिभ्यः सम्बन्धास्थापने सक्षमाः भविष्यन्ति । ज्ञानस्य संश्लेषणे, एकीकरणं तर्क कौशलाभ्यासे, विकासे, विषयवस्तूनां गहनाध्ययने च दत्तावधाना भविष्यन्ति ।
- PO2 समीक्षात्मकगहनाध्ययनम् – निर्धारितग्रन्थस्था विविध विषयाणां समीक्षात्मकाध्ययने प्रवृत्ताः भविष्यन्ति । पुराणेतिहासविषयाणां समीक्षणे गहना-ध्ययने च प्रवृत्ता भविष्यन्ति । विविध व्याख्यात्मक कौशलानां प्रयोगं कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति ।
- PO3 ज्ञानस्यसंकलनम् – एकाधिकविषयेषु विस्तृतं ज्ञानं प्राप्स्यन्ति । अनुशासनात्मक सीमानामेकीकरण क्षमता प्रदर्शयितुं शक्यन्ति । प्राप्तज्ञानस्य वर्तमान परिस्थित्यानुसारं प्रयोगं विधास्यन्ति । बहुविषयाणामधिगम-क्षमता विकाससिष्यन्ति । अन्यविषयकार्येभ्यः परिचिता भविष्यन्ति ।
- PO4 सम्प्रेषण कौशलम् – प्राप्तज्ञानस्य समुचित समायोजने सक्षमाः भविष्यन्ति । छात्राणां विश्लेषणात्मक कौशलस्य विकासस्य अभिवृद्धि भविष्यति । विषयसामग्रीभ्यः सन्दर्भभ्यश्च सामग्री समायोजने सक्षमाः भविष्यन्ति । लिखितरूपेण नौखिकरूपेण संवादे निपुणाः भविष्यन्ति च सर्वावस्थासु विश्लेषणात्मककौशलभिवृद्धी समर्थाः भविष्यन्ति ।
- PO5 अनुसन्धानस्यामिक्षमता – उपर्युक्त पुराणेतिहासविषये शास्त्री अध्ययनान्तरं ग्रन्थाध्ययने शोधान्वेषणाय च छात्राः सिद्धा भविष्यन्ति । उपर्युक्ताध्ययने अनुसन्धानस्रोतसां अभिज्ञानं मूल्याङ्गनञ्च कर्तुं शक्यन्ति । प्रलेखितादमिक लेखने स्रोतसां सन्धस्तीकरणे दत्तावधाना भविष्यन्ति । प्रातस्रोतस्सु मूलतर्क सज्जीकरणे, अनुसन्धानविधेः विशेषाध्ययने, शोधाय, (गवेषणायान्वेषणाय) समुपयुक्त कौशलप्राप्तौ च सिद्धाः भविष्यन्ति ।
- PO6 वैश्विक नागरिकरूपेण भूमिका निर्वहणम् – वैश्विक परिवर्तने तत्प्रभावयितुं समाजे स्वीयभूमिका निर्वहणम् करिष्यन्ति । परेषां भावनायाः विचारणाञ्च सम्मानं करिष्यति भागवतस्य परिज्ञानेन समाजपर्यावरणायीमध्ये सामञ्जस्य स्थापयितुं दृढा कृतसंकल्पाश्च भविष्यन्ति ।
- PO7 पुराणेतिहास, शास्त्रस्य प्रकरणन्यानां समीक्षणम् – निर्धारित ग्रन्थानामध्ययनेन सह समीक्षणम्, तथ्यान्वेषणे च सफलाः भविष्यति । प्रौढ ग्रन्थानामध्ययने रुच्युत्पादन भविष्यति । विविधमतानां समीक्षने समर्थाः भविष्यन्ति ।
- PO8 पुराणेतिहासस्य सैद्धान्तिक प्रायोगिकञ्च ज्ञानम्—निर्धारित ग्रन्थानामध्ययनेन सह प्रायोगिकं ज्ञानमपि भविष्यति । लोककल्याणाय काले—काले अनुष्ठानादिकमपि कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति । सैद्धान्तिक तत्वानां परिचयात्मकं ज्ञानं भविष्यति ।

पुराणेतिहास विभाग
आचार्य पाठ्यक्रमस्य परिणामाः
PSO

द्विवर्षीयपाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -

- PSO 1. महाभारतस्य सामान्यपरिचयः, शिवसहस्रनाम, गङ्गायाः माहात्म्यं तथा अनुशासनपर्वणि (१-३०) श्लोकान् व्याख्यायितुं समर्थः भविष्यति।
- PSO 2. श्रीमद्भागवतस्य चतुर्थस्कन्धस्य वैशिष्ट्यं, स्वरूपं, वर्णितानां श्लोकानां गायनं कथा च स्वशब्देषु वर्णयितुं समर्थः भविष्यति।
- PSO 3. श्रीमद्देवीभागवत, अम्बायज्ञस्य स्वरूपं सृष्टिः प्रक्रियायाश्च व्याख्यायितुं समर्थः भविष्यति।
- PSO 4. शाण्डिल्य भक्तिसूत्रं नारदभक्तिसूत्रं नवधा भक्तिरूपं च व्याख्यातुं समर्थः भविष्यति।
- PSO 5. वाल्मीकिरामायण महाभारतं च स्वरूपस्य विश्लेषणं कर्तुं समर्थः भविष्यति।
- PSO 6. वाल्मीकिरामायण अयोध्याकाण्डस्य (१-३०) श्लोकानां सस्वरगायन, सदृष्टान्त व्याख्यायितुं समर्थः भविष्यति।
- PSO 7. वाल्मीकिरामायणान्तर्गते सामाजिकोपयोगिताजीवनमूल्यानां च वक्तुं शक्नोति।
- PSO 8. श्रीमद्भागवद्गीतायाः (पञ्चमस्कन्धस्य) श्लोकानां सस्वरगायने व्याख्या करणे च समर्थः भविष्यति।
- PSO 9. श्रीमद्भागवद्गीतायाः (दशमस्कन्धस्य) वैशिष्ट्यं गोपीविरहगीतं सस्वरगायनं वर्णितानां च संश्लेषयिष्यति।
- PSO 10. ब्रह्मवैवर्तपुराणान्तर्गते राधाकृष्णस्वरूपं वैशिष्ट्यं कथायाः समीक्षां च कर्तुं शक्नोति।
- PSO 11. पौराणिक कथा, पुराण प्रकृति एवं अष्टादश पुराण, आख्यान, गाथा, नरशंसी, उपाख्यानानां च विश्लेषणे में समर्थः भविष्यति।
- PSO 12. श्रीमद्भागवत, श्रीमद्भागवद्गीतायाः स्वरूपं श्लोकानां च व्याख्यायितुं शक्नोति।
- PSO 13. नलोपाख्यानस्य (1-28) श्लोकानां व्याख्या वर्णितकथां स्वशब्देषु वक्तुं समर्थः भविष्यति।
- PSO 14. मार्कण्डेयपुराणस्य स्वरूपं, वैशिष्ट्यं, चतुष्टयपुरुषार्थं, शाक्तधर्माणां च प्रतिपादने समर्थः भविष्यति।
- PSO 15. प्राच्यभारतीयेतिहासः, वर्णव्यवस्थां, अर्थव्यवस्थां, स्वातन्त्र्यसंघर्षस्य प्रमुखजनानां चारितव्यवर्णयितुं शक्नोति।
- PSO 16. पुराणां वैज्ञानिकं लौकिकं सामाजिकमहत्त्वम् अष्टादशपुराणानां प्रतिपादयितुं शक्नोति।
- PSO 17. स्कन्दपुराणस्य केदारक्षेत्रं शिवमहिमा केदारखण्डश्लोकानां (1-40) च व्याख्यायितुं समर्थः भविष्यति।
- PSO 18. श्रीमद्देवीभागवत (1-33) श्लोकानां व्याख्या, अम्बायज्ञमीमांसा भुवनेश्वरी यज्ञस्य च प्रतिपादनकरणे समर्थः भविष्यति।
- PSO 19. शाक्तदर्शनस्वरूपं शक्तिपीठपरिचयः दशमहाविद्यायां मुद्गरहस्यं च व्याख्यायितुं शक्नोति।
- PSO 20. पुराणविमर्शः, पर्यालोचनादुपपुराणं, औपपुराणं, प्रसिद्धतीर्थानि - वृन्दावनं, विन्ध्याचलं, काशीं च प्रसिद्धचरित्राणि - श्रीकृष्णस्य, वेदव्यासस्य, विदुलायाः, सीतायाश्च स्वशब्देषु वक्तुं समर्थः भविष्यति।
- PSO 21. पुराणानां ज्ञानमीमांसा, विज्ञानमीमांसा, षोडशसंस्काराणां सामाजिकोपयोगितां च व्याख्याकर्तुं समर्थः भविष्यति।

Course Outcome Acharya Programme

विषय – पुराणेतिहासः

कक्षा - आचार्य प्रथमवर्षम्

सत्रम् – प्रथमसत्रम्

Course	CC – 01	Course Outcome
	अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -	
CO – 1	महाभारतस्य राजधर्म अनुशासनपर्वणि च (1-30) श्लोकानां व्याख्यायितुं समर्थः भविष्यति।	
CO – 2	महाभारतस्य सामान्यपरिचय वक्तुं शक्नोति।	
CO – 3	महाभारते शिवसहस्रनाम कर्मफलानां च महत्त्वं प्रतिपादयितुं समर्थः भविष्यति।	
CO – 4	गङ्गायाः माहात्म्यवर्णनं स्वशब्देषु कर्तुं समर्थः भविष्यति।	
CO – 5	महाभारतग्रन्थं विमर्शयिष्यति।	

Course	CC – 02	Course Outcome
	अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -	
CO – 1	श्रीमद्भागवतमहापुराणस्य वैशिष्ट्यं स्वरूपं च स्पष्टयितुं समर्थः भविष्यति।	
CO – 2	श्रीमद्भागवतमहापुराणस्य चतुर्थस्कन्धस्य श्लोकानां सस्वरगायने समर्थः भविष्यति।	
CO – 3	श्रीमद्भागवतमहापुराणस्य चतुर्थस्कन्धस्य श्लोकान् व्याख्यायितुं भविष्यति।	
CO – 4	श्रीमद्भागवतस्य चतुर्थस्कन्धस्य वर्णित कथां स्वशब्देषु स्पष्टयितुं समर्थः भविष्यति।	
CO – 5	श्रीमद्भागवतचतुर्थस्कन्धं विमर्शने समर्थः भविष्यति।	

Course	CC – 03	Course Outcome
	अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -	
CO – 1	श्रीमद्भागवतमहापुराणस्य सामान्यपरिचयं प्रतिपादयितुं शक्नोति।	
CO – 2	श्रीमद्देवीभागवत जगगम्बयोश्च स्वरूपं व्याख्यायितुं शक्नोति।	
CO – 3	देवीभागवतपुराणे सृष्टेः प्रक्रियायाः स्वरूपं व्याख्यायितुं समर्थः भविष्यति।	
CO – 4	श्रीमद्भागवतमहापुराणस्य (1-20) श्लोकान् व्याख्याकर्तुं समर्थः भविष्यति।	
CO – 5	श्रीमद्भागवतमहापुराणस्य (1-20) श्लोकान् विमर्शने समर्थः भविष्यति।	

Course	CC – 04	Course Outcome
	अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -	
CO – 1	शाण्डिल्यभक्तिसूत्रं नारदभक्तिसूत्रयोश्च तुलनयोः समर्थः भविष्यति	
CO – 2	नारदभक्तिसूत्राणां सप्रसङ्ग व्याख्यायितुं शक्नोति।	
CO – 3	नवधाभक्तेः परिचयः प्रतिपादने समर्थः भविष्यति।	
CO – 4	शाण्डिल्यभक्तिसूत्रं स्पष्टीकरणे समर्थः भविष्यति।	
CO – 5	शाण्डिल्यभक्तिसूत्रं नारदभक्तिसूत्रं च विमर्शने समर्थः भविष्यति।	

Course	CC – 05	Course Outcome
	अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -	
CO – 1	पुराणस्वरूपं महत्त्वञ्च प्रतिपादयितुं शक्नोति।	
CO – 2	वाल्मीकिरामायणस्य विषयस्वरूपं च प्रतिपादयितुं समर्थः भविष्यति।	
CO – 3	महाभारतस्य परिचयः स्वशब्देषु स्पष्टयितुं शक्नोति।	
CO – 4	पौराणिकवाङ्मये ग्रन्थोपरि विमर्शयितुं समर्थः भविष्यति।	

कक्षा - आचार्य
वर्षम्- प्रथमवर्षम्
सत्रम् – द्वितीयसत्रम्

Course	CC – 06	Course Outcome
	अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -	
CO – 1	वाल्मीकिरामायणस्य विषयस्वरूपं च प्रतिपादने समर्थः भविष्यति।	
CO – 2	वाल्मीकिरामायणस्य अयोध्याकाण्डस्य (१-३०) श्लोकानां सस्वरगातुं शक्नोति।	
CO – 3	वाल्मीकिरामायणस्य अयोध्याकाण्डस्य (१-३०) श्लोकानां व्याख्यायितुं समर्थः भविष्यति।	
CO – 4	वाल्मीकिरामायणान्तर्गते सामाजिकोपयोगिताजीवनमूल्यानां च वक्तुं शक्नोति।	
CO – 5	वाल्मीकिरामायणस्य अयोध्याकाण्डस्य विषयोपरि विमर्शकरणे समर्थः भविष्यति।	

Course	CC – 07	Course Outcome
	अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -	
CO - 1	श्रीमद्भागवतपञ्चमस्कन्धस्य वैशिष्ट्यं प्रतिपादने समर्थः भविष्यति।	

CO - 2	श्रीमद्भागवतस्य पञ्चमस्कन्धस्य श्लोकानां सस्वरगायने समर्थः भविष्यति।
CO - 3	श्रीमद्भागवतस्य पञ्चमस्कन्धस्य श्लोकानां व्याख्यायितुं समर्थः भविष्यति।
CO - 4	श्रीमद्भागवतस्य खगोलं भूगोलं च व्याख्यायितुं।
CO - 5	श्रीमद्भागवतं विमर्शयिष्यति।

Course	CC - 08	Course Outcome
	अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -	
CO - 1	श्रीमद्भागवतदशमस्कन्धस्य वैशिष्ट्यकरणे समर्थः भविष्यति।	
CO - 2	श्रीमद्भागवतस्य दशमस्कन्धस्य (1-40) श्लोकानां व्याख्यायितुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 3	श्रीमद्भागवतस्य दशमस्कन्धस्य (1-40) श्लोकानां गातुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 4	गोपीगीतं सस्वरगातुं शक्नोति।	
CO - 5	श्रीमद्भागवतदशमस्कन्धं विमर्शयिष्यति।	

Course	CC - 09	Course Outcome
	अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -	
CO - 1	ब्रह्मवैवर्तपुराणस्य (1 - पूर्णतापर्यन्तम्) श्लोकानां व्याख्यायितुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 2	ब्रह्मवैवर्तपुराणान्तर्गते राधाकृष्णस्वरूपं वैशिष्ट्यं कथायाः समीक्षां च कर्तुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 3	ब्रह्मवैवर्तपुराणस्य राधातत्त्वं वक्तुं शक्नोति।	
CO - 4	ब्रह्मवैवर्तपुराणान्तर्गते राधाकृष्णस्वरूपं समीक्षयितुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 5	ब्रह्मवैवर्तपुराणग्रन्थं विमर्शयिष्यति।	

Course	CC - 10	Course Outcome
	अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -	
CO - 1	अष्टादशपुराणानां विश्लेषणे समर्थः भविष्यति।	
CO - 2	पुराणविद्या स्वरूपं उपपुराणानां परिचयः प्रदातुं शक्नोति।	
CO - 3	पुराणेषु गाथानाराशंसी आख्यानुपाख्यानाञ्च व्याख्याकरणे समर्थः भविष्यति।	
CO - 4	पुराणेतिहासयोर्मध्ये सम्बन्धस्थापयितुं शक्नोति।	
CO - 5	पौराणिकवाङ्मये ग्रन्थः इति विमर्शयितुं शक्नोति।	

कक्षा - आचार्य
वर्षम्- द्वितीयवर्षम्
सत्रम् - प्रथमसत्रम्

Course	CC – 11	Course Outcome
		अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -
CO - 1	श्रीमद्भागवत श्रीमद्भगवद्गीतायाः स्वरूपं व्याख्यायितुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 2	श्रीमद्भगवद्गीतायाः श्लोकान् श्लोकान् व्याख्यायितुं शक्नोति।	
CO - 3	श्रीमद्भागवते दार्शनिकत्वं प्रतिपादयितुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 4	भागवद्दर्शनस्योपयोगितां वक्तुं शक्नोति।	
CO - 5	भागवतग्रन्थं विमर्शने समर्थः भविष्यति।	

Course	CC – 12	Course Outcome
		अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -
CO - 1	महाभारतनलोपाख्यानस्य (1-28) श्लोकानां व्याख्याकर्तुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 2	महाभारतस्य सामान्यपरिचयः वक्तुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 3	महाभारतनलोपाख्याने वर्णितकथायाः स्वशब्देषु कथयितुं शक्नोति।	
CO - 4	महाभारतग्रन्थस्योपरि विमर्शकरणे समर्थः भविष्यति।	

Course	CC – 13	Course Outcome
		अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -
CO - 1	मार्कण्डेयपुराणस्य वैशिष्ट्यं स्वरूपं च वर्णने समर्थः भविष्यति।	
CO - 2	पुरुषार्थचतुष्टयं वर्णयितुं शक्नोति।	
CO - 3	मार्कण्डेयपुराणस्य श्लोकान् (1-30) व्याख्यायितुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 4	मार्कण्डेयपुराणे वर्णित शाक्ततत्त्वप्रतिपादयितुं शक्नोति।	
CO - 5	मार्कण्डेयपुराणं विमर्शणं समर्थः भविष्यति।	

Course	CC – 14	Course Outcome
		अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -
CO - 1	प्राचीनभारतीयेतिहासस्य भारतीयवर्णव्यवस्था स्वरूपं च व्याख्याकर्तुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 2	प्राचीनभारतीयेतिहासस्य प्रकारान् वक्तुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 3	प्राचीनभारतीयसंस्कृतस्य स्वरूपप्रतिपादने समर्थः भविष्यति।	
CO - 4	स्वातन्त्र्यसङ्घर्षस्य नेतारः यथा महात्मागाँधी, नेहरू, सुभाषचन्द्रबोसः, भगतसिंहः इत्यादीनां चारित्र्यचित्रणे समर्थः भविष्यति।	

Course	CC – 15	Course Outcome
	अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -	
CO - 1	पुराणानां सामाजिकोपयोगितायाः वर्णनं पुराणपरिशीलनमाध्यमेन कर्तुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 2	पुराणां वैज्ञानिकमहत्त्वं प्राचीनभारतीयविद्यां च प्रतिपादयितुं शक्नोति।	
CO - 3	अष्टादशपुराणानां लोकहितमहत्त्वं वक्तुं च समर्थः भविष्यति।	
CO - 4	पुराणानां भाषाशैल्यां व्याख्यायितुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 5	पौराणिकवाङ्मय इति ग्रन्थं विमर्शयितुं शक्नोति।	

Course	CC – 16	Course Outcome
	अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -	
CO - 1	स्कन्दपुराणकेदारखण्ड (1-40) द्वारा शिवमहिमा स्वीयशब्दानां वर्णयितुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 2	स्कन्दपुराणस्य महत्त्वं स्वरूपं च व्याख्याकर्तुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 3	केदारक्षेत्रं वर्णयिष्यति।	
CO - 4	स्कन्दपुराणकेदारखण्डश्लोकान् (1-40) व्याख्यायितुं शक्नोति।	
CO - 5	स्कन्दपुराणं विमर्शयिष्यति।	

Course	CC – 17	Course Outcome
	अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -	
CO - 1	श्रीमद्देवीभागवतस्य महत्त्वं स्वरूपं च व्याख्यायितुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 2	श्रीमद्देवीभागवतश्लोकान् (1-33) व्याख्याकर्तुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 3	श्रीमद्देवीभागवतम् अम्बायज्ञं, तत्वमीमांसाकथादीनां च वक्तुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 4	देवीभागवते वर्णित भुवनेश्वरीरहस्यं प्रतिपादने समर्थः भविष्यति।	
CO - 5	देवीभागवतग्रन्थं विमर्शयितु।	

Course	CC – 18	Course Outcome
	अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -	
CO - 1	शाक्तदर्शनस्वरूपं वर्णयितु।	
CO - 2	शक्तिपीठपरिचयः देवीस्वरूपं च व्याख्याकर्तुं समर्थः भविष्यति।	
CO - 3	दशमहाविद्यायां प्रतिपादयतु।	
CO - 4	मुद्रारहस्यस्य व्याख्या करणे समर्थः भविष्यति।	
CO - 5	शाक्तदर्शनं विमर्शयितु।	

Course	CC – 19	Course Outcome
	अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -	
CO - 1	पुराणविमर्शपर्यालोचनेन च उपपुराणौपपुराणौ च व्याख्यायितुं समर्थः भविष्यति।	
CO – 2	पौराणिकराज्ञानां वंशावलिं वक्तुं समर्थः भविष्यति।	
CO – 3	वृन्दावनविन्ध्याचलकाशीकाञ्ची अवन्तिकाश्च सदृश तीर्थानां विषये वक्तुं समर्थः भविष्यति।	
CO – 4	पुराणादीषु प्रसिद्धानि चरित्राणि सन्ति। यथा- श्रीकृष्णः, वेदव्यासः, विदुलाः, सीता, मदालसा, श्रीदामाश्च तेषां प्रतिपादनं छात्रः स्वशब्देषु कर्तुं समर्थः भविष्यति।	
CO – 5	पौराणिकवाङ्मये ग्रन्थाणि विमर्शयतु।	

Course	CC – 20	Course Outcome
	अस्य पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः अनन्तरं छात्रः -	
CO - 1	पुराणेषु ज्ञानमीमांसाविज्ञानमीमांसायाश्च स्वरूपं व्याख्यायितुं समर्थः भविष्यति।	
CO – 2	चतुःषष्टिकलाः पुराणेषु तेषां प्रतिपादयतु।	
CO – 3	पुराणाधारित षोडशसंस्काराणां व्याख्याकर्तुं समर्थः भविष्यति।	
CO – 4	सामाजिकपरिवेशे पुराणादीनां महत्वं वर्णयतु।	
CO – 5	पौराणिकवाङ्मये ग्रन्थाणि विमर्शयतु।	

10(10)

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केंद्रीयविश्वविद्यालयः)

C-1

संकायः - साहित्यसंस्कृतिसंकायः

विभागः - पुराणेतिहासः

वर्षम् - आचार्य प्रथमवर्षम्

सत्रम् - प्रथमसत्रम्

पत्रम् - प्रथमपत्रम्

महाभारतं राजधर्मानुशासनपर्व

क्रमः	पाठ्यांशः विषयवस्तुः	अधिगमपरिणामः	क्रेडिट	होरा	अंकाः
1	1-10	1-राजधर्मस्य प्रधानतां ज्ञास्यति । 2-कर्णस्य श्रापवृत्तान्तं ज्ञास्यति । 3-कर्णस्य ब्रह्मास्त्रासादनं ज्ञास्यति । 4- कर्तव्यं प्रथमं इति ज्ञास्यति ।	4	15	20
2	11-18	1-गृहस्थधर्मस्य महत्त्वम् ज्ञास्यति। 2-राजदण्डस्य महत्वं ज्ञास्यति ।	4	15	20
3	19-25	1-क्षत्रियधर्मस्य महत्वं ज्ञास्यति। 2-शंखलिखितयो कथाया ज्ञानम् ।	4	15	20
4	26-30	1-महर्षिनारदस्य पर्वतस्य च उपाख्यानं ज्ञास्यति । 2-धनस्य महत्वं ज्ञास्यति ।	4	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केंद्रीयविश्वविद्यालयः)

C-2

संकायः - साहित्यसंस्कृतिसंकायः

विभागः - पुराणेतिहासः

वर्षम् - आचार्य प्रथम वर्षः

सत्रम् - प्रथम

पत्रम् - द्वितीयपत्रम्

श्रीमद्भागवतमहापुराणम् चतुर्थस्कंधः

क्रमः	पाठ्यांशः विषयवस्तुः	अधिगमपरिणामः	क्रेडिट	होरा	अंकाः
1	अध्याय (1-7)	1. भगवतः शिवस्य दक्षप्रजापतेश्च कथाश्चापि विज्ञास्यति । 2. सती-अग्नि-प्रवेश-कथाः ज्ञास्यति । 3. वीरभद्रकृतस्य दक्षयज्ञविध्वंसकथां विज्ञास्यति ।	4	15	20
2	अध्याय (8-14)	1- ध्रुववन्गमनकथां ज्ञास्यति । 2. ध्रुवं विष्णु लोकस्य प्राप्तिः पुनश्च राज्ञः अंगस्य चरित्रं ज्ञास्यति । 3. राज्ञः वेनकथां तथा च सहाराजपृथोः आविर्भावं ज्ञास्यति ।	4	15	20
3	अध्याय (15-22)	1. राज्ञः वेनस्य कथां महाराजपृथोः प्रादुर्भावं चापि ज्ञास्यति । 2. पुरंजनोपाख्यानं ज्ञास्यति ।	4	15	20
4	अध्याय (23-31)	1. राज्ञः पृथुः परलोकगमनकथां ज्ञास्यति । 2. कालकन्याचरित्रं ज्ञास्यति । 3. पुरंजनं स्त्रीयोनिप्राप्तिः कथां ज्ञास्यति ।	4	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केंद्रीयविश्वविद्यालयः)

C-3

संकायः - साहित्यसंस्कृतिसंकायः

विभागः - पुराणेतिहासः

वर्षम् - आचार्य प्रथमवर्षम्

सत्रम् - प्रथमसत्रम्

पत्रम् - तृतीय पत्रम्

श्रीमद्देवीभागवतम् द्वितीयस्कन्धः

क्रमः	पाठ्यांशः विषयवस्तुः	अधिगमपरिणामः	क्रेडिट	होरा	अंकाः
1	अध्याय (1-5)	1-श्रीमद्देवीभागवते वर्णितविषयवस्तुज्ञानं भविष्यति 2- सत्यवतिजन्मवृत्तान्तज्ञानं भविष्यति 3-राजः उपरिचरस्य ज्ञानं भविष्यति ।	4	15	20
2	अध्याय (6-10)	1-राजः महाभिषस्य गंगायाः वृत्तान्तं ज्ञास्यति 2- शान्तनुगंगयोः विवाहस्य विषयवस्तु ज्ञास्यति 3- भीष्मजन्मवृत्तान्तं ज्ञास्यति।	4	15	20
3	अध्याय (11-15)	1-अष्टवसुशापवृत्तान्तं ज्ञास्यति । 2-व्यासोत्पत्तिकथां ज्ञास्यति । 3-शान्तनुसत्यवतिविवाहवृत्तान्तं ज्ञास्यति ।	4	15	20
4	अध्याय (15-20)	1-धृतराष्ट्रपाण्डुविदुराणां कथां ज्ञास्यति । 2-रजापरीक्षितशापवृत्तान्तं ज्ञास्यति ।	4	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केंद्रीयविश्वविद्यालयः)

C-4

संकायः - साहित्यसंस्कृतिसंकायः

विभागः - पुराणेतिहासः

वर्षम् - आचार्य प्रथमवर्षम्

सत्रम् - प्रथमसत्रम्

पत्रम् - चतुर्थ पत्रम्

शांडिल्यभक्तिसूत्रं नारदभक्तिसूत्रञ्च

क्रमः	पाठ्यांशः विषयवस्तुः	अधिगमपरिणामः	क्रेडिट	होरा	अंकाः
1	नवधा भक्तिपरिचयः	1.नवधाभक्तिपरिचयं ज्ञास्यति । 2- शांडिल्यभक्त्या अध्यात्मजगत् ज्ञास्यति । 3- शांडिल्यभक्तिसूत्रेण मानवस्य विकारितत्वं अविकारितत्वं च ज्ञास्यति । 4-गोपीनां प्रेमभक्त्या भक्तेः पराकाष्ठां ज्ञातुं शक्नुयात् ।	4	15	20
2	1-25	1.भक्तिपरिभाषां ज्ञास्यति । 2.सूत्रमाध्यमेन त्यागस्यात्मसमर्पणस्य महत्वं च ज्ञास्यति । 3. दिव्यप्रेमपरिभाषां ज्ञास्यति ।	4	15	20
3	25-50	1-मानवजीवनस्य सर्वोच्चलक्ष्यस्य रूपे भक्तिसमर्थं ज्ञास्यति । 2-पवित्रसंगत्यान्वेषणमहत्वं ज्ञास्यति । 3- नारदभक्तिसूत्रमाध्यमेन भक्तमहिमाज्ञानं भविष्यति ।	4	15	20
4	51-84	1.नैतिकगुणाभ्यासस्य भगवतः पूजां प्रति अग्रसरः भविष्यति । 2.प्रारम्भिकसर्वोच्चभक्तयोः मध्यभेदः ज्ञास्यति । 3.नारदभक्तिसूत्रमाध्यमेन शांडिल्यभक्तिसूत्रमाध्यमेन च ज्ञानभक्तयोः विरोधं ज्ञास्यति ।	4	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केंद्रीयविश्वविद्यालयः)

C-5

संकायः-साहित्यसंस्कृतिसंकायः

विभागः -पुराणेतिहासः

वर्षम् -आचार्यप्रथमवर्ष

सत्रम् - प्रथम

पत्रम् - पंचम

पुराणपर्यलोचन पुराणपरिशीलन

क्रमः	पाठ्यग्रंथः विषयवस्तुः	अधिगमपरिणामः	क्रेडिट	होरा	अंकाः
1	पुराणेतिहासवाङ्मयस्य स्वरूपम्	1.प्राचीनकालस्य भूतकालस्य च पटनाः ज्ञातुं समर्थः भविष्यति। 2. जगतः उत्पत्तिकथां ज्ञातुं शक्नुयात्। 3. पुराणशब्दस्य व्युत्पत्तिं तस्य रचनाकालं च ज्ञातुं समर्थः भविष्यति।	4	15	20
2	वाल्मीकिरामायणस्य सामान्यपरिचयः	1.रामायणाधारित-अर्वाचीन-ग्रन्थान् तस्य साहित्यिकं महत्त्वं च अवगमिष्यति। 2. रामायणस्य सांस्कृतिकं महत्त्वं व्यक्तयानुं समर्थः भविष्यति। 3. वैदिकमन्त्रे आदर्शमानवजीवनमूल्यानां स्थापनायां रामायणस्य अद्वितीयं योगदानं वयं अवगच्छामः।	4	15	20
3	महाभारतस्य सामान्यपरिचयः	1. महाभारतस्य त्रयाणां चरणानां विषये ज्ञातुं शक्नुयात्। 2. महाभारते उल्लिखितानां 18पर्वणां नामानि ज्ञातुं शक्नुयात्। 3. दण्डस्य महत्त्वं ज्ञातुं समर्थः भविष्यति। 4. वयं दयालवः, विनयशीलाः, नीचमे शिक्तिं समर्थाः च भवेयुः।	4	15	20
4	पुराणविमर्शः	1. पुराणस्य पञ्चलक्षणानां दश लक्षणानां च विषये ज्ञातुं शक्नुमः। 2. अष्टदासपुराणानां विषये ज्ञातुं समर्थाः भवेयुः। 3. प्रलयस्य रूपं ज्ञातुं समर्थः भविष्यति। 4. पुराणानां वैज्ञानिकं, सामाजिकं, धार्मिकं च महत्त्वं ज्ञातुं समर्थः भविष्यति।	4	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केंद्रीयविश्वविद्यालयः)

C-6

संकायः-साहित्यसंस्कृतिसंकायः

विभागः -पुराणेतिहासः

वर्षम् -आचार्यप्रथमवर्ष

सत्रम् - द्वितीय

पत्रम् - प्रथम

बाल्मीकि रामायणस्य विशिष्टाध्ययनम् अधोध्याकाण्डम्

क्रमः	पाठ्यांशः विषयवस्तुः	अधिगमपरिणाम	क्रेडिट	होरा	अंकाः
1	1-7 सर्ग	1.अयोध्यानगरस्य अद्वितीयसौन्दर्यस्य विषये अवगतः भवितुम् अर्हति। 2.श्रीरामेन रामसमयध्वारा वचं ज्ञास्यामः। यत् दुष्टं क्रियत् अपि प्रबलं भवेत् तथापि सत्यस्य जयः भवति।	4	15	20
2	8-14 सर्ग	1. शबरी-कथातः भक्ति-अमोघ-प्रभावं ज्ञास्यामः। 2.रामायणः अस्मान् सर्वदा धर्मस्य, सहृदोः च मार्गं अनुसरणं कर्तुं प्रेरयति, येन अस्माकं जीवनं सार्थकं भवति।	4	15	20
3	14-21 सर्ग	1.रामायणं धर्मनिष्ठां उपदिशति। 2.रामायणस्य माध्यमेन छात्राः ज्ञातुं शक्नुवन्ति यत् सुखं दुःखं च जीवनस्य भागः अस्ति, अस्माभिः सर्वदा सुखी एव तिष्ठितव्यम्। 3.अनैतिकता अहङ्कारः च अस्मान् पतनं प्रति नयति इति वचं रामायणमाध्यमात् ज्ञातुं शक्नुमः।	4	15	20
4	22-30 सर्ग	1.रामायणाधारितं ग्रन्थं तस्य साहित्यिकं महत्त्वं च वचं अवगच्छामः। 2.वैश्विकमन्त्रे आदर्शमानवजीवनमूल्यानां स्थापनायां रामायणस्य महत्त्वं ज्ञातुं समर्थः भविष्यति। 3.रामायणस्य सांस्कृतिकं महत्त्वं व्याख्यातुं समर्थः भविष्यति।	4	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केंद्रीयविश्वविद्यालयः)

C-7

संकायः-साहित्यसंस्कृतिसंकायः

विभागः -पुराणेतिहासः

वर्षम् -आचार्यप्रथमवर्ष

सत्रम् - द्वितीय

पत्रम् - द्वितीय

-श्रीमद् भागवतमहापुराण पंचमस्कन्ध

क्रमः	पाठ्यांशः विषयवस्तुः	अधिगमपरिणामः	क्रेडिट	होरा	अंकाः
1	1-8 अध्यायाः	1. राजाप्रियव्रतनभौ, अग्निधः, ऋषभदेवः इत्यादीनां चरित्रं ज्ञातुं समर्थाः भविष्यन्ति । 2. ऋषभदेवस्य शरीरं त्यक्त्वा यमनस्य कथां, भारतस्य चरित्रं, युगयोर्न्यां भारतस्य जन्म च भवन्तः ज्ञातुं शक्नुवन्ति । 3 एताभिः सर्वाभिः कथाभिः वयं ईश्वरभक्तेः महत्त्वं ज्ञेयमस्मः।	4	15	20
2	9-16 अध्यायाः	1. भवन्तः राज्ञः भारतस्य वंशस्य वर्णनं ब्राह्मणकुटुम्बे तस्य जन्मकथां च ज्ञातुं शक्नुवन्ति । 2. राज्ञः भारतस्य उपदेशं भवतवीवर्णनं च ज्ञातुं शक्नुयात् । 3. भुवनकोशस्य विषये ज्ञातुं शक्नुयात्।	4	15	20
3	17-26 अध्यायाः	1. गंगायाः विभिन्नानां वर्षाणां च विवरणानि ज्ञास्यन्ति । 2. किमपुरुषभारतवर्षस्य वर्णनं सह अन्ये 6 दीपानां लोकवर्णनानां च विवरणं ज्ञातुं शक्नुयः । 3. सूर्यस्य रथस्य वेगं, विभिन्नप्रतापानां वेगं, मिशुमर्षकादिपातालानां वर्णनं च ज्ञातुं शक्नुयः ।	4	15	20
4	पौराणिकखगोलशास्त्र वर्णनं	1. षड्वेदाङ्गानां विषये ज्ञातुं समर्थाः भविष्यन्ति । 2. ब्रह्माण्डस्य प्रचलनगुणानां रहस्यानां विषये सूचनां प्राप्तुं समर्थाः भविष्यति।	4	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केंद्रीयविश्वविद्यालयः)

C-8

संकायः-साहित्यसंस्कृतिसंकायः

विभागः -पुराणेतिहासः

वर्षम् -आचार्यप्रथमवर्ष

सत्रम् - द्वितीय

पत्रम् - तृतीय

श्रीमद् भागवत महापुराण दशम स्कन्ध पूर्वार्ध

क्रमः	पाठ्यांशः विधयस्तुः	अधिगमपरिणामः	क्रेडिट	होरा	अंकाः
1	1-10	1.श्रीकृष्णस्य प्रादुर्भावस्य कथा ज्ञातुं समर्थाः भविष्यति । 2.श्रीकृष्णस्य बाल्यनाटकानां विषये जागरूकतां प्राप्तुं समर्थाः भविष्यति । 3.पूतनावधकथा, साकतभञ्जनकथां त्रिनाश्वर्तकथां च ज्ञास्यन्ति ।	4	15	20
2	11-20	1.चुनासुरस्य अकामसुरस्य अधासुरस्य धेनुकसुरस्य च मोक्षस्य कथां ज्ञातुं समर्थाः भविष्यन्ति । 2. ईश्वरस्य जनस्य जनान् कथमितः उद्धारस्य कथां ज्ञातुं शक्नुमः । 3.वर्षाणां शरदः च सौन्दर्यं ज्ञातुं शक्नुयात् ।	4	15	20
3	21-30	1.चीरहरणादिक्रीडासु जागरूकाः भवितुम् अर्हन्ति । 2.काञ्चः पत्न्याः आशीर्वादः, इन्द्रयाज्ञस्य निवारणम् इत्यादीनि कथाः ज्ञातुं शक्नुयात् । 3.गोपीगीतस्य माध्यमेन गोपीनां पारलौकिकीमम् अवगन्तुं शक्नुमः ।	4	15	20
4	31-40	1.सुदर्शनस्य, शंखचूर्णस्य, कंसयाः, ज्योतिषस्य च मोक्षकथाम् अवगन्तुं समर्थाः भविष्यन्ति । 2.मत्स्यसनां सुगलगीतानां च माध्यमेन आत्मनः ईश्वरस्य च प्रेम अवगमिष्यति ।	4	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केंद्रीयविश्वविद्यालयः)

C-9

संकायः-साहित्यसंस्कृतिसंकायः

विभागः-पुराणेतिहासः

वर्षम्-आचार्यप्रथमवर्ष

सत्रम्-द्वितीय

पत्रम्-चतुर्थ

ब्रह्मवैवर्तपुराणम्-ब्रह्मवैवर्त

क्रमः	पाठ्यांशः विषयवस्तुः	अधिगमपरिणामः	क्रेडिट	होरा	अंकाः
1	1-25	1. ब्रह्मवैवर्तपुराणद्वारा प्रकृतेः विविधपरिणामानां प्रस्तुतीकरणं ज्ञातुं शक्नुमः। 2. ब्रह्मवैवर्तपुराणे श्रीकृष्णस्य लीला भागवतपुराणात् भिन्ना भविष्यति। 3. ब्रह्मवैवर्तपुराणद्वारा दार्शनिकसूत्रोक्त्याधीनानां दर्शनम्, वर्णव्यवस्था, आश्रमव्यवस्था, धार्मिकविज्ञानाः, पुनर्जन्म, अवतारवादः, मोक्षः इत्यादीनां शब्दानाम् अर्थं ज्ञातुं शक्नुमः।	4	15	20
2	26	1. प्रकृतिपुरुषसिद्धान्तस्य अन्तर्गतं ब्रह्मवैवर्तपुराणे प्रकृतिपुरुषयोः भेदं ज्ञातुं शक्नुमः। 2. भगवतः श्रीकृष्णस्य लीलायाः विस्तृतवर्णनं श्रीराधायाः शोकोकलीलायाः सुन्दरं वर्णनं च ज्ञातुं शक्नुमः। 3. अस्मिन् पुराणे ब्रह्मणा सम्पूर्णं पृथिवीमण्डलं, जलमण्डलं, वायुमण्डलं च परिभ्रमन्तः जीवानां उत्पत्तेः, जन्मपालयस्य च कारणानि विस्तरेण वर्णितम् अस्ति।	4	15	20
3	ब्रह्मवैवर्तपुराणे श्रीकृष्ण कथायाः वैशिष्ट्यं स्वरूपम् च	1. भगवतः श्रीकृष्णस्य लीलायाः विस्तृतवर्णनं श्रीराधायाः शोकोकलीलायाः सुन्दरं वर्णनं च भवन्तः ज्ञातुं शक्नुवन्ति। 2. भक्तिकथा अवगन्तुं समर्थाः भविष्यन्ति।	4	15	20
4	ब्रह्मवैवर्तपुराणे राधातत्त्वरूपम्	1. राधारूपेण परिचिता भविष्यति। 2. ब्रह्मवैवर्तपुराणे राधातत्त्वप्रतिपादनं तस्य जन्मसम्बद्धां कथां ज्ञातुं शक्नुवन्ति। 3. राधाकृष्णयोः अद्भुतप्रणवेन पूरितः भविष्यति।	4	15	20

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केंद्रीयविश्वविद्यालयः)

C- 10

संकायः-साहित्यसंस्कृतिसंकायः

विभागः-पुराणेतिहासः

वर्षम्-आचार्यप्रथमवर्ष

सत्रम्-द्वितीय

पत्र-पंचम

पुराण विमर्शः पौराणिक राज ऋषि वंश समीक्षण

क्रमः	पाठ्यांशः विषयवस्तुः	अधिगमपरिणामः	क्रेडिट	होरा	अंकाः
1	पुराणानां लक्षणम् : पुराणानां संख्या प्रकाराः च	1- पुराणानां पञ्चलक्षणानां 10 लक्षणानां च विषये अवगतः भवितुम् अर्हति। 2- पुराणस्य संख्यां ज्ञातुं शक्नुयात्। 3- प्रत्येकं पुराणे कति श्लोकाः सन्ति इति भवन्तः ज्ञातुं शक्नुवन्ति।	4	15	20
2	पुराणविद्या स्वरूपम् उपपुराण परिचय	1-सर्गविसर्गस्वानुपपत्तौतिमन्वन्तरभुक्त्याविज्ञान इति ज्ञानरुक्ताः भवेयुः। 2- पुराणैः सह उपपुराणैः अपि परिचितः भवितुम् अर्हति ।	4	15	20
3	पौराणिकक थानां इतिहासस्य च सम्बन्धः	-इतिहासस्य पौराणिककथानां च निकटसम्बन्धं अवगन्तुं समर्थः भविष्यति। 2- सृष्टि-उत्पत्ति-भूगोल-अन्तरिक्ष-आदि-वर्षानं पुराणेषु द्रष्टुं शक्नुयात्।	4	15	20
4	पुराणेषु नरसिंहगाथा आख्यायि का वंशावली च	1- पुराणेषु वर्णिता गाथा आद्यो आद्यो वाच्यं परिभाषितुं शक्नुयते। 2- आख्यायानानि आख्यायानस्य परिभाषां ज्ञातुं समर्थः भविष्यति। 3- सूर्यवंश्यत्र-द्रव्यंशादिज्ञाने समर्थः भविष्यति।	4	15	20